

**วิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนอาจารย์พิเศษ
ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีการศึกษา 2565**
**Analysis of Disbursement of Teaching Compensations for Adjunct
Instructors, School of Dentistry, University of Phayao in Academic Year 2022**

สุธาสินี หินแก้ว^{1*}
Suthasinee Hinkaew^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพปัจจุบันการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ 2. วิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ และ 3. วิเคราะห์ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำตามเกณฑ์ภาระงาน คณะทันตแพทยศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2565 การวิจัย พบว่า ชั่วโมงการสอนปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ มีค่าใช้จ่ายในการเชิญอาจารย์พิเศษมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ และกลุ่มวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุขตามลำดับ โดยกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์มีชั่วโมงการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก และสาขาวิชาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก จำแนกได้ว่ากลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ เชิญอาจารย์พิเศษมากที่สุด จำนวน 611 ชั่วโมง มีค่าตอบแทน 611,000 บาท กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก เชิญอาจารย์พิเศษ จำนวน 527 ชั่วโมง มีค่าตอบแทน 527,000 บาท และกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมหัตถการ เชิญอาจารย์พิเศษ จำนวน 400 ชั่วโมง มีค่าตอบแทน 400,000 บาท หากอาจารย์ประจำสอนตามเกณฑ์ภาระงานสอนจำนวน 1,050 ชั่วโมงตลอดปีการศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการเชิญอาจารย์พิเศษจำนวน 2,904,000 บาท โดยมี 3 สาขาวิชา ที่มีภาระงานสอนมากกว่าเกณฑ์ภาระงานที่กำหนดและสามารถเชิญอาจารย์พิเศษมาทำการสอนให้กับนิสิตได้ ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก และสาขาวิชาทันตกรรมหัตถการ โดยมีงบประมาณการค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษ จำนวน 1,170,000 บาท

คำสำคัญ: การเบิกจ่าย ค่าตอบแทนการสอน อาจารย์พิเศษ เกณฑ์ภาระงานสอน

Abstract

The purpose of this research is to study 1. the current situation of compensation for teaching by adjunct instructors 2. Check the collection of data in time for the teaching of special lecturers and 3. analyzing the teaching workload of regular instructors according to the standard workload criteria. The research showed that in the academic year 2022, the Department of Restorative Dentistry had the highest expenses in inviting adjunct instructors, accounting for 46.48%. The Department of Oral Medicine and Surgery, and the Department of Community Dentistry followed in order. Within the Department of Restorative Dentistry, the Prosthodontics Division had the highest teaching hours, followed by the Department of Oral Medicine and Surgery, Oral Surgery, and Oral Diagnostic Science Division. It was found that the Department of Restorative Dentistry, Prosthodontics Division had invited adjunct instructors for a total of 611

¹ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹ School of Dentistry, University of Phayao, Phayao, 56000

*Corresponding author: e-mail: suthasinee.hi@up.ac.th

Received: October 17, 2023, Accepted: November 24, 2023, Published: July 16, 2024

hours, with a compensation of 611,000 baht. The Department of Oral Medicine and Surgery, Oral Surgery Division had invited adjunct instructors for a total of 527 hours, with a compensation of 527,000 baht. Also the Department of Restorative Dentistry, Operative Dentistry Division had invited adjunct instructors for a total of 400 hours, with a compensation of 400,000 baht. In the academic year 2022, if regular instructors taught according to the standard workload criteria, a total of 1,050 hours throughout the academic year, the School of Dentistry would save 2,904,000 baht in teaching expenses by not inviting adjunct instructors. There were 3 divisions that had teaching workload exceeding the standard workload criteria and were able to invite adjunct instructors from outside to teach the students. These division consisted of Prosthodontics, Oral Surgery and Operative Dentistry. The estimated budget for adjunct teacher compensation in these division was 1,170,000 baht in total.

Keywords: disbursement, teaching compensation, adjunct instructors, teaching workload criteria

บทนำ

มหาวิทยาลัยพะเยาเป็นสถาบันการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการบริหารการจัดการเรียนการสอน มีนโยบายสนับสนุนหน่วยงานวิชาการภายในมหาวิทยาลัยพะเยาบริหารจัดการการเรียนการสอนที่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ และนำไปใช้ได้ ดังแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่กำหนดการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพนักศึกษา เสริมสร้างความรู้และทักษะทางอาชีพ ให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มหาวิทยาลัยพะเยาจึงได้มีมอบหมายให้หน่วยงานวิชาการภายในดำเนินการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถบริหารจัดการและกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภายในหน่วยงานได้อย่างอิสระภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ดังแนวนโยบายการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่: บริบทและเทคนิควิธี (ทศพร, 2549) ที่ระบุว่าให้หน่วยงานมุ่งเน้นการประหยัด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยระเบียบ กฎเกณฑ์และข้อบังคับของหน่วยงานเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริตและเป็นธรรม ภายใต้วัตถุประสงค์และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ทั้งด้านผลผลิต ผลลัพธ์และความคุ้มค่าของหน่วยงาน ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยาได้ตระหนักถึงแนวการบริหารจัดการและผลลัพธ์ดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้หน่วยงานวิชาการภายในมหาวิทยาลัยพิจารณาการเชิญอาจารย์พิเศษจากหน่วยงานภายนอกมาปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญให้แก่บัณฑิตตามบริบทและธรรมชาติของหลักสูตร โดยอาศัยการบริหารจัดการงบประมาณค่าจ้างแก่อาจารย์พิเศษตามระเบียบของมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจแก่อาจารย์พิเศษที่ได้อนุเคราะห์และสนับสนุนในการพัฒนานิสิตของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในวิชาชีพ ดังที่ จิตมา (2557) ได้ให้ความหมายว่า การตอบแทนแก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งที่เป็นตัวเงิน บริการที่จับต้องได้ หรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน ถือเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ อันจะส่งเสริมและผลักดันให้การบริหารจัดการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมถึงเกิดความรักความผูกพัน ความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นด้วย

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ในฐานะหน่วยงานวิชาการของมหาวิทยาลัยพะเยา ได้ตระหนักและน้อมรับนโยบายของมหาวิทยาลัยพะเยา โดยได้ดำเนินการเชิญอาจารย์พิเศษมาร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ภายใต้การบริหารจัดการ 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ และกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข จำนวนเป็น 11 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก สาขาวิชาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก สาขาวิชาทันตวิทย์ สาขาวิชาชีววิทยาช่องปาก สาขาวิชาทันตกรรมทันตการ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ สาขาวิชาวิทยาเอ็นโดดอนต์ สาขาวิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก สาขาวิชาทันตสาธารณสุข สาขาวิชาทันตกรรมจัดฟันและสาขาวิชาทันตกรรมทั่วไป โดยมีอาจารย์ประจำของคณะทันตแพทยศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาในแต่ละสาขาวิชา ทำหน้าที่เป็นผู้สอนตลอดทั้งพิจารณาเชิญอาจารย์พิเศษ ผู้ซึ่งมีความรู้

ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ตามคุณสมบัติของสาขาวิชาต้องการมาร่วมดำเนินการสอนให้กับนิสิตให้ได้รับความรู้อย่างครบถ้วน สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานวิชาชีพที่หลักสูตรกำหนด วรากร (2553) และการเชิญอาจารย์พิเศษที่มีคุณสมบัติตามที่สาขาวิชาต้องการนั้น โดยมีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนให้กับอาจารย์พิเศษ ตามระเบียบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของมหาวิทยาลัยพะเยา ตามจำนวนชั่วโมงการสอนที่อาจารย์พิเศษได้ปฏิบัติงานจริง ใช้เกณฑ์เวลาเป็นเกณฑ์การพิจารณาค่าตอบแทน ดังที่ ญัฐพันธ์ (2542) ได้กล่าวว่า ค่าตอบแทนเป็นค่าตอบแทนพิเศษจะให้แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่องค์กรต้องการ นอกจากนั้นได้สอดคล้องกับ เสนาะ (2543) ที่ได้จำแนกการจ่ายค่าตอบแทนตามเวลาโดยใช้เวลาเป็นเกณฑ์ และเพื่อให้การบริหารด้านงบประมาณเพื่อใช้ดำเนินการจัดการด้านการเรียนการสอนของคณะทันตแพทยศาสตร์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานความประหยัด คุ่มค่า เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่ บรรยงค์ (2543) ได้กล่าวว่าการบริหารค่าจ้างและเงินเดือนเป็นการวางแผนและการจัดรูปร่างงานและการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทน อันจะนำไปสู่การวางแผนการจัดสรรงบประมาณนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีการศึกษา 2565 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบเป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาประมาณการงบประมาณเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะทันตแพทยศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

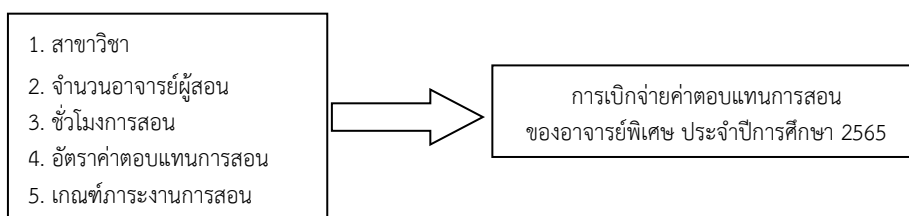
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565
2. เพื่อวิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565
3. เพื่อวิเคราะห์ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำตามเกณฑ์ภาระงาน ประจำปีการศึกษา 2565

ระเบียบวิธีวิจัย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ปัจจัยด้านสาขาวิชาสอน จำนวนอาจารย์พิเศษ ชั่วโมงการสอน อัตราค่าตอบแทนการสอน และเกณฑ์ภาระงานสอนของอาจารย์พิเศษ มีผลต่อการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีการศึกษา 2565 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำตารางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและทำการรวบรวมข้อมูลหน่วยที่ใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย โดยหน่วยที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวนสาขาวิชา จำนวนอาจารย์ผู้สอน จำนวนชั่วโมงการสอน ค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษและเกณฑ์ภาระงานสอนในหลักสูตรทันตแพทยศาสตร์บัณฑิต คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาที่จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยการเงิน หน่วยบุคลากร งานบริหารงานทั่วไป และงานวิชาการ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ดังนั้น ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ เอกสาร

ข้อมูลจำนวนกลุ่มสาขาวิชาจำแนกตามสาขาวิชา ข้อมูลแสดงจำนวนอาจารย์ประจำ และเกณฑ์มาตรฐานภาระงานสอน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิจัย และ 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ ข้อมูลจำนวนชั่วโมงการสอนของอาจารย์ประจำ ข้อมูลการเรียนเชิญอาจารย์พิเศษ ข้อมูลจำนวนชั่วโมงการสอนของอาจารย์พิเศษ และค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษที่จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ และการวิเคราะห์ชั่วโมงการสอนของอาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2565

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษที่ใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ดังนี้

2.1 จัดกลุ่มสาขาวิชา จำแนกอาจารย์ผู้สอนตามสาขาวิชา ประจำปีการศึกษา 2565

2.2 รวบรวมจำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์ผู้สอนจำแนกตามสาขาวิชา ประจำปีการศึกษา 2565

2.3 คำนวณค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์ผู้สอนตามสาขาวิชา ประจำปีการศึกษา 2565 โดยคำนวณจากชั่วโมง

การสอนจริงของอาจารย์ผู้สอนจริงในแต่ละรายวิชา โดยมีเกณฑ์การคำนวณ ดังนี้

รายวิชาบรรยาย คำนวณจากจำนวนหน่วยกิตของรายวิชา

$$= \text{ชั่วโมงการสอนบรรยาย} \times \text{อัตราค่าตอบแทนการสอนรายวิชาบรรยาย} \times \\ \text{จำนวนสัปดาห์ที่ศึกษาในภาคการศึกษานั้น} \times \text{จำนวนหมู่เรียนที่นิสิตลงทะเบียนในภาคการศึกษานั้น} \times$$

ตัวอย่างเช่น

รายวิชา 421310 พันธุกรรมบดเคี้ยว 1(1-0-2)

ค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ

$$= \text{ชั่วโมงสอน} \times \text{อัตราค่าตอบแทน} \times \text{จำนวนสัปดาห์สอน} \times \text{จำนวนหมู่เรียนที่นิสิตลงทะเบียน} \\ = 1 \text{ ชั่วโมง} \times 1,000 \text{ บาท} \times 15 \text{ สัปดาห์} \times 1 \text{ หมู่เรียน} \\ = 15,000 \text{ บาท}$$

รายวิชาปฏิบัติการ คำนวณจากจำนวนหน่วยกิตของรายวิชา

$$= \text{ชั่วโมงการสอนปฏิบัติการ} \times \text{อัตราค่าตอบแทนการสอนรายวิชาปฏิบัติการ} \times \\ \text{จำนวนสัปดาห์ที่ศึกษาในภาคการศึกษานั้น} \times (15 \text{ สัปดาห์}) \times \text{จำนวนกลุ่มนิสิตที่ศึกษาในภาค} \\ \text{การศึกษานั้น} \times (\text{คำนวณจากอัตราอาจารย์ต่อนิสิตที่เรียน เท่ากับ } 1 : 10)$$

ตัวอย่างเช่น

รายวิชา 421315 ปฏิบัติการพยาธิวิทยาช่องปาก 1(0-3-0)

ค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ

$$= \text{ชั่วโมงสอน} \times \text{อัตราค่าตอบแทน} \times \text{จำนวนสัปดาห์สอน} \times \text{จำนวนกลุ่มนิสิตที่ศึกษา} \\ = 3 \text{ ชั่วโมง} \times 800 \text{ บาท} \times 15 \text{ สัปดาห์} \times 3 \text{ กลุ่ม} \\ = 108,000 \text{ บาท}$$

รายวิชาที่มีการเรียนการสอนทั้งในส่วนของการบรรยายและปฏิบัติการ

= การนำการคำนวณในรูปแบบของรายวิชาบรรยาย + การคำนวณในรูปแบบของรายวิชาปฏิบัติการ

ตัวอย่างเช่น

รายวิชา 421317 พันธุกรรมบดเคี้ยว 2 2(1-3-2)

ค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ

$$= (\text{ชั่วโมงสอน} \times \text{อัตราค่าตอบแทน} \times \text{จำนวนสัปดาห์สอน} \times \text{จำนวนหมู่เรียนที่นิสิตลงทะเบียน}) \\ + (\text{ชั่วโมงสอน} \times \text{อัตราค่าตอบแทน} \times \text{จำนวนสัปดาห์สอน} \times \text{จำนวนกลุ่มนิสิต}) \\ = (1 \text{ ชั่วโมง} \times 1,000 \text{ บาท} \times 15 \text{ สัปดาห์} \times 1 \text{ หมู่เรียน}) + (3 \text{ ชั่วโมง} \times 800 \text{ บาท} \times 15 \text{ สัปดาห์} \times 3 \text{ กลุ่ม}) \\ = (15,000 \text{ บาท} + 108,000 \text{ บาท}) \\ = 123,000 \text{ บาท}$$

รายวิชาคลินิก คำนวณจากจำนวนหน่วยกิตของรายวิชา

$$= \text{ชั่วโมงการสอนคลินิก} \times \text{อัตราค่าตอบแทนการสอนรายวิชาปฏิบัติการ} \\ \times \text{จำนวนสัปดาห์ที่ศึกษาในภาคการศึกษานั้น ๆ} \\ \times \text{จำนวนกลุ่มนิสิตที่ศึกษาในภาคการศึกษานั้น ๆ (คำนวณจากอัตราอาจารย์ต่อนิสิตที่เรียน เท่ากับ 1 : 6)}$$

ตัวอย่างเช่น

รายวิชา 421315 ปฏิบัติการพยาธิวิทยาช่องปาก 1(0-3-0)

ค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ

$$= \text{ชั่วโมงสอน} \times \text{อัตราค่าตอบแทน} \times \text{จำนวนสัปดาห์สอน} \times \text{จำนวนกลุ่มนิสิตที่ศึกษา} \\ = 3 \text{ ชั่วโมง} \times 800 \text{ บาท} \times 15 \text{ สัปดาห์} \times 5 \text{ กลุ่ม} \\ = 180,000 \text{ บาท}$$

2.4 คำนวณร้อยละชั่วโมงการสอนของอาจารย์ผู้สอนที่เป็นอาจารย์ประจำต่อจำนวนชั่วโมงการสอนทั้งหมดในแต่ละรายวิชา = $\frac{\text{ชั่วโมงการสอนสอนของอาจารย์ประจำ} \times 100}{\text{ชั่วโมงภาระงานสอนทั้งหมดตามหน่วยกิต}}$

2.5 คำนวณภาระงานสอนของอาจารย์ประจำตามเกณฑ์ภาระงานสอนที่กำหนด (อาจารย์ประจำต้องมีภาระงานในแต่ละภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า 35 ชั่วโมงทำงาน/สัปดาห์ ดังนั้นอาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ใน 1 ภาคการศึกษาต้องมีภาระงานไม่น้อยกว่า 630 ชั่วโมงทำงาน (35 ชั่วโมงทำงาน \times 18 สัปดาห์) หรือ 1 ปีการศึกษา ต้องมีภาระงานเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1,260 ชั่วโมงทำงาน ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้จะทำการคำนวณเฉพาะภาระงานสอน ดังนั้น ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ จึงเท่ากับ 35 ชั่วโมงทำงาน \times 15 สัปดาห์ \times 2 ภาคการศึกษา เท่ากับ 1,050 ชั่วโมงทำงาน โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

ส่วนต่างระหว่างภาระงานสอนน้อยกว่าเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน

$$= \text{เกณฑ์ภาระงานที่กำหนด (1,050 ชั่วโมงทำงาน)} - \text{จำนวนชั่วโมงสอนจริง}$$

ส่วนต่างระหว่างภาระงานสอนมากกว่าเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด (มากกว่าจำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน)

$$= \text{จำนวนชั่วโมงตามจำนวนหน่วยกิต} - \text{จำนวนชั่วโมงสอนจริง}$$

งบประมาณที่ลดลง (กรณีอาจารย์ประจำปฏิบัติงานเต็มเกณฑ์ภาระงานเฉลี่ยตามเกณฑ์ภาระงานสอนที่กำหนด จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน

= จำนวนชั่วโมงส่วนต่าง \times อัตราค่าเบิกจ่าย ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้จะทำการคำนวณจากอัตราค่าเบิกจ่ายที่มากที่สุด จำนวนชั่วโมงละ 1,000 บาท

2.6 การวิเคราะห์จำนวนชั่วโมงสอนกรณีอาจารย์ประจำมีชั่วโมงภาระงานตามเกณฑ์ภาระงานเฉลี่ย จำนวนชั่วโมงสอนที่สาขาวิชาสามารถเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนตามจำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต

$$= \text{จำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต} - \text{ภาระงานสอนตามเกณฑ์ภาระงาน จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน}$$

ค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษที่สาขาวิชาสามารถเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนตามจำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต

$$= \text{จำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต} - \text{ภาระงานสอนตามเกณฑ์ภาระงาน}$$

$$\text{จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน} \times \text{อัตราค่าเบิกจ่าย}$$

ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้จะทำการคำนวณจากอัตราค่าเบิกจ่ายที่มากที่สุด จำนวนชั่วโมงละ 1,000 บาท

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565

ในปีการศึกษา 2565 คณะทันตแพทยศาสตร์ ได้จัดการเรียนการสอน จำนวน 76 รายวิชา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ มีการจัดการเรียนการสอนตามจำนวนวิชาในแผนการศึกษาในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิตมากที่สุด จำนวน 31 รายวิชา มีจำนวนชั่วโมงการสอนโดยอาจารย์ประจำ จำนวน 2,759 ชั่วโมงและอาจารย์พิเศษ จำนวน 1,141 ชั่วโมง รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข จำนวน 29 รายวิชา มีจำนวนชั่วโมงการสอนโดยอาจารย์ประจำ จำนวน 2,017 ชั่วโมงและอาจารย์พิเศษ จำนวน 413 ชั่วโมง กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ มีจำนวนการจัดการเรียน

การเสนอตามแผนการศึกษาในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2565 น้อยที่สุด จำนวน 16 รายวิชา มีจำนวนชั่วโมงการสอนโดยอาจารย์ประจำ จำนวน 1,485 ชั่วโมงและอาจารย์พิเศษ จำนวน 1,350 ชั่วโมง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนชั่วโมงการสอนของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละสาขาวิชา ประจำปีการศึกษา 2565

สาขาวิชา	จำนวนรายวิชา ที่ทำการสอน ปีการศึกษา 2565 (จำนวนวิชา)	จำนวนอาจารย์ ผู้สอน		จำนวนชั่วโมง การสอน	
		อาจารย์ ประจำ (คน)	อาจารย์พิเศษ (คน)	อาจารย์ ประจำ (ชั่วโมง)	อาจารย์ พิเศษ (ชั่วโมง)
1. กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์					
1.1 ศัลยศาสตร์ช่องปาก	7	6	15	793	527
1.2 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก	16	4	10	1,112	253
1.3 ชีววิทยาช่องปาก	4	8	5	130	20
1.4 ปรีทันตวิทยา	4	2	7	724	341
รวม	31			2,759	1,141
2. กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ					
2.1 ทันตกรรมประดิษฐ์	9	6	16	1,024	611
2.2 ทันตกรรมทดแทนการ	5	3	29	425	400
2.3 วิทยาเอ็นโดดอนต์	2	2	12	36	339
รวม	16			1,485	1,350
3. กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข					
3.1 ทันตกรรมสำหรับเด็ก	4	4	22	630	30
3.2 ทันตสาธารณสุข	12	10	20	660	255
3.3 ทันตกรรมจัดฟัน	5	4	7	603	12
3.4 ทันตกรรมทั่วไป	8	2	7	124	116
รวม	29			2,017	413
รวมทั้งสิ้น	76			6,261	2,904

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565

ชั่วโมงการสอนในปีการศึกษา 2565 ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะมีค่าใช้จ่ายในการเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.48 รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ และกลุ่มวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุขตามลำดับ โดยในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ มีชั่วโมงการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปากและสาขาวิชาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยสามารถจำแนกได้ว่า กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ เชิญอาจารย์พิเศษมาปฏิบัติหน้าที่สอนมากที่สุด จำนวน 611 ชั่วโมง มีค่าตอบแทนการสอนทั้งสิ้น จำนวน 611,000 บาท กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปากเชิญอาจารย์พิเศษมาปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 527 ชั่วโมง มีค่าตอบแทนการสอนทั้งสิ้นเป็นจำนวนเงิน 527,000 บาท และกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมทดแทนการ เชิญอาจารย์พิเศษมาปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 400 ชั่วโมง มีค่าตอบแทนการสอนทั้งสิ้นเป็นจำนวนเงิน 400,000 บาท ซึ่งตลอดปีการศึกษา 2565 คณะทันตแพทยศาสตร์ ดำเนินการเรียนเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนทั้งสิ้น 2,904 ชั่วโมง คิดเป็นค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษรวมทั้งสิ้น 2,904,000 บาท ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ ประจำปีการศึกษา 2565

สาขาวิชา	ภาระงานสอน		ค่าตอบแทนการสอน	
	ปีการศึกษา 2565	อาจารย์พิเศษ (ชั่วโมง)	ร้อยละ	อาจารย์พิเศษ (บาท)
1. กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยกรรม				
1.1 ศัลยกรรมช่องปาก	1,320	527	39.92	527,000
1.2 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก	1,365	253	18.53	253,000
1.3 ชีววิทยาช่องปาก	150	20	13.33	20,000
1.4 ปรีทันตวิทยา	1,065	341	32.02	341,000
รวม	3,900	1,141		1,141,000
2. กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ				
2.1 ทันตกรรมประดิษฐ์	1,635	611	37.37	611,000
2.2 ทันตกรรมหัตถการ	825	400	48.48	400,000
2.3 วิทยาเอ็นโดดอนต์	375	339	90.40	339,000
รวม	2,835	1,350		1,350,000
3. กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข				
3.1 ทันตกรรมสำหรับเด็ก	660	30	4.55	30,000
3.2 ทันตกรรมจัดฟัน	615	12	1.95	12,000
3.3 ทันตกรรมชุมชน	915	255	27.87	255,000
3.4 ทันตกรรมทั่วไป	240	116	48.33	116,000
รวม	2,430	413		413,000
รวมทั้งสิ้น				2,904,000

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำตามเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด ประจำปีการศึกษา 2565

ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำตามเกณฑ์ภาระงานสอนตามเกณฑ์ที่กำหนด (อาจารย์ประจำต้องมีภาระงานในแต่ละภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า 35 ชั่วโมงทำงาน/สัปดาห์ ดังนั้นอาจารย์ประจำ คณะทันตแพทยศาสตร์ใน 1 ภาคการศึกษา ต้องมีภาระงานไม่น้อยกว่า 630 ชั่วโมงทำงาน (35 ชั่วโมงทำงาน x 18 สัปดาห์) หรือ 1 ปีการศึกษา ต้องมีภาระงานเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1,260 ชั่วโมงทำงาน ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้จะทำการคำนวณเฉพาะภาระงานสอน ดังนั้น ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำ คณะทันตแพทยศาสตร์ จึงเท่ากับ 35 ชั่วโมงทำงาน x 15 สัปดาห์ x 2 ภาคการศึกษา เท่ากับ 1,050 ชั่วโมงทำงาน โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

ส่วนต่างระหว่างภาระงานสอนน้อยกว่าเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน
 = เกณฑ์ภาระงานที่กำหนด (1,050 ชั่วโมงทำงาน) – จำนวนชั่วโมงสอนจริง

ส่วนต่างระหว่างภาระงานสอนมากกว่าเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด (มากกว่าจำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน)
 = จำนวนชั่วโมงตามจำนวนหน่วยกิต – จำนวนชั่วโมงสอนจริง

งบประมาณที่ลดลง (กรณีอาจารย์ประจำปฏิบัติงานเต็มเกณฑ์ภาระงานเฉลี่ยตามเกณฑ์ภาระงานสอนที่กำหนด จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน
 = จำนวนชั่วโมงส่วนต่าง x อัตราค่าเบิกจ่าย ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้จะทำการคำนวณจากอัตราค่าเบิกจ่ายที่มากที่สุด จำนวนชั่วโมงละ 1,000 บาท

การวิเคราะห์จำนวนชั่วโมงสอนกรณีอาจารย์ประจำมีชั่วโมงภาระงานตามเกณฑ์ภาระงานเฉลี่ย
 จำนวนชั่วโมงสอนที่สาขาวิชาสามารถเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนตามจำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต
 = จำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต – ภาระงานสอนตามเกณฑ์ภาระงาน จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน

ค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษที่สาขาวิชาสามารถเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนตามจำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต

= จำนวนชั่วโมงสอนตามหน่วยกิต - ภาระงานสอนเกณฑ์ภาระงาน จำนวน 1,050 ชั่วโมงทำงาน x อัตราค่าเบิกจ่าย ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้จะทำการคำนวณจากอัตราค่าเบิกจ่ายที่มากที่สุด จำนวน ชั่วโมงละ 1,000 บาท

ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด หากอาจารย์ประจำสอนตามเกณฑ์ภาระงานสอนที่กำหนด จำนวน 1,050 ชั่วโมงตลอดปีการศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการเรียนเชิญอาจารย์พิเศษ จำนวนเท่ากับ 2,904,000 บาท โดยมี 3 สาขาวิชาที่มีภาระงานสอนมากกว่าเกณฑ์ภาระสอนที่กำหนด ในปีการศึกษา 2565 และสามารถดำเนินการเชิญอาจารย์พิเศษจากหน่วยงานภายนอกมาทำการสอนให้กับนิสิตได้ ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก และสาขาวิชาทันตกรรมหัตถการ โดยมีประมาณการค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษ จำนวน 1,170,000 บาท ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ภาระงานสอนของอาจารย์ประจำตามเกณฑ์ภาระงาน ประจำปีการศึกษา 2565

สาขาวิชา	ภาระงานสอน (ชั่วโมง)			ส่วนต่าง ระหว่าง ภาระงาน สอนจริง และ เกณฑ์ภาระ งาน (ชั่วโมง)	งบประมาณ ที่ลดลง กรณีอาจารย์ ประจำ ปฏิบัติงาน สอนตาม เกณฑ์ ภาระงาน (บาท)	ชั่วโมงสอนที่ สามารถเชิญ อาจารย์ พิเศษตาม จำนวน ชั่วโมงสอน ตามหน่วยกิต (ชั่วโมง)	ค่าตอบแทน อาจารย์ พิเศษ กรณีมี จำนวน ชั่วโมงสอน เกินเกณฑ์ ภาระงาน (บาท)
	ตลอดปี	อาจารย์	อาจารย์				
	การศึกษา	พิเศษ	ประจำ				
	2565	(ชั่วโมง)	(ชั่วโมง)				
	(ชั่วโมง)						
1. กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์							
1.1 ศัลยศาสตร์ช่องปาก	1,320	527	793	527	527,000	270	270,000
1.2 วิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก	1,365	253	1,112	253	253,000	315	315,000
1.3 ชีววิทยาช่องปาก	150	20	130	20	20,000	0	0
1.4 บริทันตวิทยา	1,065	341	724	341	341,000	15	0
รวม				1,141	1,141,000	585	585,000
2. กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ							
2.1 ทันตกรรมประดิษฐ์	1,635	611	1,024	611	611,000	585	585,000
2.2 ทันตกรรมหัตถการ	825	400	425	400	400,000	0	0
2.3 วิทยาเอ็นโดดอนต	375	339	36	339	339,000	0	0
รวม				1,350	1,350,000	585	585,000
3. กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข							
3.1 ทันตกรรมสำหรับเด็ก	660	30	630	30	30,000	0	0
3.2 ทันตกรรมจัดฟัน	615	12	603	12	12,000	0	0
3.3 ทันตกรรมชุมชน	915	255	660	255	255,000	0	0
3.4 ทันตกรรมทั่วไป	240	116	124	116	116,000	0	0
รวม				413	413,000	0	0
รวมประมาณการงบประมาณสูงสุด					2,904,000		1,170,000

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันของการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ มีการจัดการเรียนการสอนตามจำนวนวิชาในแผนการศึกษาในหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2565 มากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข และกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ โดยชั่วโมงการสอนในปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรม

ประติษฐานมีชั่วโมงการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชา ศัลยศาสตร์ช่องปาก และสาขาวิชาวิทยาการวินิจฉัยโรคช่องปาก โดยจำแนกสาขาวิชาที่เชิญอาจารย์พิเศษมา สอนมากที่สุดได้ ดังนี้ กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ จำนวน 611 ชั่วโมง คิดเป็น ค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 611,000 บาท กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ สาขาวิชา ศัลยศาสตร์ช่องปาก จำนวน 527 ชั่วโมง คิดเป็นค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 527,000 บาท และสาขาวิชา ทันตกรรมหัตถการ จำนวน 400 ชั่วโมง คิดเป็นค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 400,000 บาท ซึ่งตลอดปีการศึกษา 2565 คณะทันตแพทยศาสตร์ ได้ดำเนินการเชิญอาจารย์พิเศษมาสอนทั้งสิ้น จำนวน 2,904 ชั่วโมง คิดเป็น ค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษรวมทั้งสิ้น 2,904,000 บาท

ผลวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด พบว่า หากอาจารย์ประจำใน แต่ละสาขาวิชาได้ทำการสอนตามเกณฑ์ภาระงานสอนที่กำหนด จำนวน 1,050 ชั่วโมงตลอดปีการศึกษา คณะ ทันตแพทยศาสตร์จะประหยัดค่าใช้จ่ายในการเชิญอาจารย์พิเศษ เท่ากับ 2,904,000 บาท โดยมีเพียง 3 สาขาวิชาเท่านั้นที่สามารถดำเนินการเชิญอาจารย์พิเศษจากหน่วยงานภายนอกมาทำการสอนให้กับนิสิตได้ ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและ ศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก และสาขาวิชาทันตกรรมหัตถการ โดยมีประมาณการค่าตอบแทน อาจารย์พิเศษสูงสุด จำนวน 1,170,000 บาท

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานด้าน ต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน เกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในรายละเอียดได้ พบว่า รายวิชาทั้ง 11 สาขาวิชาในกลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ช่องปากและศัลยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาทันตกรรม บูรณะ และกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมป้องกันและทันตสาธารณสุข การจัดการเรียนการสอนได้ดำเนินการสอน ร่วมกันระหว่างอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ เนื่องด้วยปัจจุบันคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ยังอยู่ในระยะการพัฒนาคณะ บุคลากรสายวิชาการยังไม่เพียงพอต่อการกิจด้านการบริหารงาน ด้านการสอน เนื่องจากบุคลากรสายวิชาการส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยได้ทำสัญญาเป็น ผู้ช่วยสอนที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ จึงต้องลาศึกษาต่อให้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่ต้องการ ในระดับที่สูงขึ้นเพื่อกลับมาปฏิบัติงานต่อไป ประกอบกับบางส่วนเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกษียณอายุราชการ จากหน่วยงานภายนอกเข้าร่วมพัฒนาคณะ โดยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารของคณะฯ และทำการสอนใน รายวิชาต่าง ๆ ตามที่สำเร็จการศึกษาส่งผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิไม่มีเวลาเพียงพอต่อการบริหารงานและ การสอนของคณะที่มีเนื้อหาการสอนในรูปแบบการบรรยาย ปฏิบัติการ และควบคุมการฝึกปฏิบัติงานในคลินิก คณะทันตแพทยศาสตร์ได้พิจารณาและหาแนวทางบริหารจัดการโดยทำการเชิญอาจารย์พิเศษจากหน่วยงาน ภายนอก ผู้ซึ่งเป็นทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติตามสาขาวิชาต้องการมาปฏิบัติหน้าที่สอนโดยทำการแต่งตั้งเป็น อาจารย์พิเศษและทำการเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนให้อัตราค่าตอบแทนอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัย พะเยากำหนดใช้เกณฑ์ชั่วโมงการสอนเป็นเกณฑ์พิจารณาในการเบิกจ่ายส่งผลให้คณะทันตแพทยศาสตร์มีอัตรา ค่าใช้จ่ายในการตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษค่อนข้างสูงกว่าหน่วยงานวิชาการอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็น การรองรับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลใน การสอน การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกให้กับนิสิตทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อนิสิตและผู้เข้ารับบริการทางทันตกรรม ในคลินิกการเรียนการสอนของคณะ รวมถึงการบริหารจัดการของคณะทันตแพทยศาสตร์ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อ สังคม สามารถปฏิบัติงานกิจได้ทันเวลาการบริการ เกิดความพึงพอใจของผู้ป่วยผู้มารับบริการ ทิพาวัต (2538) และจากการวิเคราะห์ภาระงานสอนตามเกณฑ์ภาระงานสอนที่กำหนดของมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า ในปี การศึกษา 2565 สาขาวิชาส่วนใหญ่สามารถบริหารจัดการการสอนได้ด้วยอาจารย์ประจำ มีเพียง 3 สาขาวิชาที่มี จำนวนชั่วโมงสอนเกินชั่วโมงเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาเวชศาสตร์ ช่องปากและ ศัลยศาสตร์ สาขาวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก มีจำนวนชั่วโมงสอนตามจำนวนหน่วยกิตตลอดปีการศึกษา จำนวน

1,320 ชั่วโมง มีจำนวนชั่วโมงสอนเกินกว่าเกณฑ์ภาระงานกำหนด จำนวน 527 ชั่วโมง สาขาวิชาวิทยาการวินิจัยโรคช่องปาก มีจำนวนชั่วโมงสอนตามจำนวนหน่วยกิตตลอดปีการศึกษา จำนวน 1,365 ชั่วโมง มีจำนวนชั่วโมงสอนเกินกว่าเกณฑ์ ภาระงานกำหนด จำนวน 253 ชั่วโมง และกลุ่มสาขาวิชาทันตกรรมบูรณะ สาขาวิชาทันตกรรมประดิษฐ์ จำนวนชั่วโมงสอนตามจำนวนหน่วยกิต ตลอดปีการศึกษา จำนวน 1,635 ชั่วโมง มีจำนวนชั่วโมงสอนเกินกว่าเกณฑ์ภาระงานกำหนด จำนวน 611 ชั่วโมง ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่าทั้ง 3 สาขาวิชา มีภาระงานเกินเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด สามารถเชิญอาจารย์พิเศษเพื่อมาร่วมปฏิบัติหน้าที่สอนได้แต่อย่างใดก็ตาม ปัจจัยด้านอื่น ๆ ก็ยังคงมีส่วนสำคัญในการพิจารณาประกอบการเชิญอาจารย์พิเศษ นอกเหนือจากเกณฑ์ภาระงานที่กำหนด เช่น การกิจด้านอื่นของอาจารย์ประจำในสาขาวิชา จำนวนชั่วโมงการสอนที่ทับซ้อนกันของรายวิชา รวมถึงความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น ดังข้อมูลพบบางสาขาวิชา มีอาจารย์ประจำจำนวน 1 คน ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาเอ็นโดดอนต์และสาขาวิชาทันตกรรมหัตถการ ซึ่งจากการวิเคราะห์ทั้ง 2 สาขาวิชาดังกล่าว อาจารย์ประจำในสาขาวิชาเป็นผู้บริหารที่มีภาระในการบริหารงานและปฏิบัติหน้าที่สอน ถึงสาขาวิชาจะขอความร่วมมืออาจารย์ประจำในสาขาวิชาอื่นมาร่วมดำเนินการสอนแต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อภาระงานสอนที่ต้องปฏิบัติจริง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทำการเชิญอาจารย์พิเศษ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การวางแผนบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทุกมิติ คณะทันตแพทยศาสตร์ จึงควรทำการวิเคราะห์ภาระงานอย่างรอบด้านทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านภารกิจและการตัดสินใจในการเชิญอาจารย์พิเศษเพื่อวางแผนบริหารงานให้เกิดความคุ้มค่าและสอดคล้องกับภาระงานมากที่สุด โดยเฉพาะด้านงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการควรพิจารณาให้เพียงพอและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ บรรยงค์ (2543) ได้กล่าวว่า การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน (Wage and Salary Administration) ต้องมีการวางแผนและการจัดรูปงานและการควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนในการทำงานหรือให้บริการตามที่ได้ตกลงกันไว้ แต่อย่างไรก็ตามหากคณะทันตแพทยศาสตร์พิจารณาถึงการบริหารงานที่เน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการศึกษาเพื่อการลงทุนที่มีคุณค่าแก่นิสิตแล้วจะพบได้ว่า คณะทันตแพทยศาสตร์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่บรรลุซึ่งการเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนานิสิตให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยเชิญอาจารย์พิเศษผู้ซึ่งมีความรู้และคุณสมบัติที่เหมาะสมมาสอนร่วมกับอาจารย์ประจำ ซึ่งถือเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่มีคุณค่ามากกว่าการลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งบัณฑิตที่มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศได้ต่อไป ดังสอดคล้องกับประเด็นที่ ภิญญ (2526) ได้กล่าวว่า การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผลที่ได้จากการลงทุนเพื่อการศึกษา มีค่ามากกว่าผลการลงทุนในทางธุรกิจอื่น ๆ ทุกชนิด เพราะเป็นการลงทุนที่ค่อย ๆ เติบโตลงไปทีละน้อยแต่ต้องกระทำติดต่อกันตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ผลที่ได้ คือ ความมีคุณภาพของคน ซึ่งประเทศใดที่มีพลเมืองที่มีคุณภาพจะกระทำการใดย่อมประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการแนะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. คณะทันตแพทยศาสตร์ ควรนำผลการศึกษาวิเคราะห์ไปใช้เป็นหลักเกณฑ์ประกอบการประมาณการงบประมาณเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะทันตแพทยศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยปรับลดค่าใช้จ่ายให้สมดุลและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา อันจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตบัณฑิตและการบริหารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
2. คณะทันตแพทยศาสตร์ ควรสนับสนุนให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้วิเคราะห์ได้ทุกปีงบประมาณ
3. คณะทันตแพทยศาสตร์ ควรสนับสนุนและจัดหาบุคลากรสายวิชาการ เพื่อปฏิบัติงานเต็มเวลาให้มากยิ่งขึ้น
4. คณะทันตแพทยศาสตร์ ควรพิจารณากำหนดเกณฑ์ภาระงานตลอดหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อกำหนดกรอบในการบริหารจัดการภายในคณะให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. วิเคราะห์ภาระงานของอาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ให้ครอบคลุม ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

2. วิเคราะห์งบประมาณในการบริหารจัดการสำหรับค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์พิเศษในแต่ละสาขาวิชาอย่างเป็นรูปธรรม

กิตติกรรมประกาศ

การวิเคราะห์การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการสอนอาจารย์พิเศษของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ทันตแพทย์สุรยนต์ ธรรมราช อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษาแนะนำปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์ได้ ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ ทันตแพทย์หญิงทัศนีย์ เตังรังสรรค์ คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และอาจารย์ ทันตแพทย์ ดร.ตรัยธาวิต นาคสกุล ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรรณศรี. 2557. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3. พิษณุโลก. 160 หน้า.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. 2542. การจัดการทรัพยากรบุคคล. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 358 หน้า.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2549. การบริหารราชการแนวใหม่ บริบทและเทคนิควิธี. บทบรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร). กรุงเทพมหานคร. 260 หน้า.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. 2538. การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ. สำนักพิมพ์ ก.พ.. กรุงเทพมหานคร. 56 หน้า.
- บรียงค์ ไตจินดา. 2543. การบริหารงานบุคคล (การจัดการทรัพยากรมนุษย์). รวมสาส์น (1977). กรุงเทพมหานคร. 458 หน้า.
- ภิญโญ สาร. 2526. หลักการบริหารการศึกษา. ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์. กรุงเทพมหานคร. 373 หน้า.
- วรากร สังข์วงษา. 2553. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์การดำเนินงานผังเมือง:กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทยกัมพูชา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. 2(3): 88-97.